

4.4 INNOVATIE-INSpanNINGEN VAN DE VLAAMSE ONDERNEMINGEN: KERNRESULTATEN VAN DE EUROPESE INNOVATIEVRAGENLIJST VAN 2013

Door Petra Andries (KU Leuven en UGent), Julie Delanote (KU Leuven), Sarah Demeulemeester (KU Leuven), Machteld Hoskens (KU Leuven), Nima Moshgbar (KU Leuven), Kristof Van Crieelingen (KU Leuven) en Steven Vanhaverbeke (KU Leuven)

4.4.1 INLEIDING

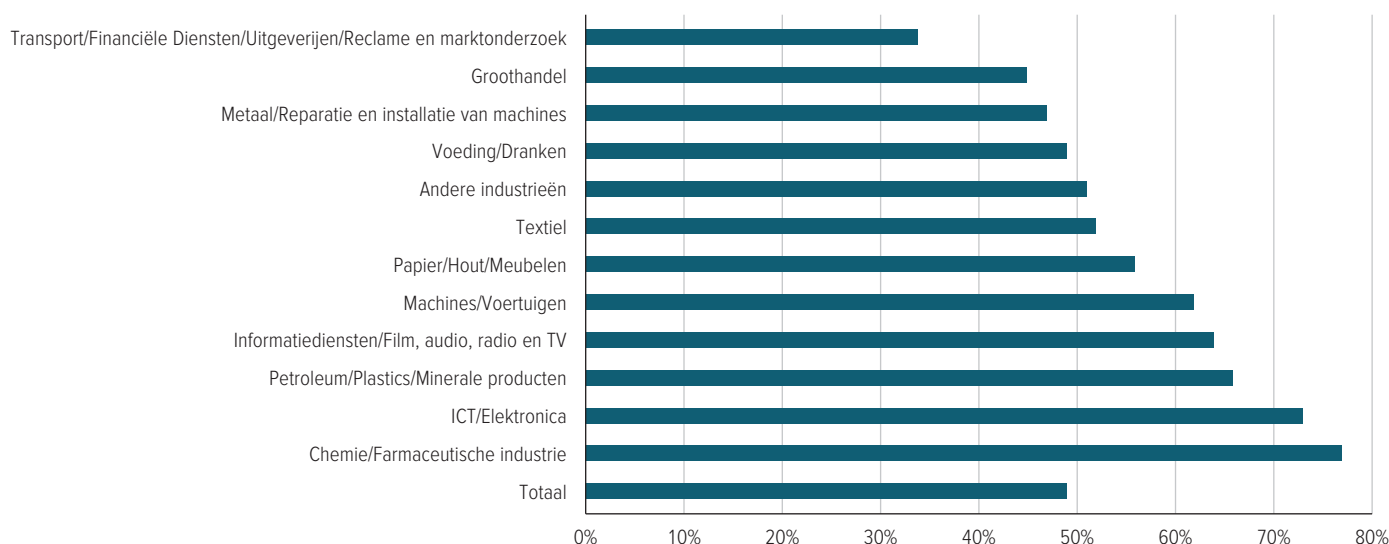
Innovatie wordt zowel in de economische literatuur als door de overheden erkend als één van de belangrijkste determinanten van economische groei, competitiviteit en algemene welvaart. De innovatie-inspanningen binnen de Europese Unie worden dan ook systematisch in kaart gebracht aan de hand van een vragenlijst, en gebaseerd op de principes in de 'Oslo-manual'. Deze Community Innovation Survey (CIS) wordt in opdracht van de Europese Commissie (met name Eurostat) sinds 1993, en vanaf 2005 om de twee jaar, ook in Vlaanderen uitgevoerd. Dit rapport geeft de kernresultaten van CIS2013 weer, uitgevoerd in 2013 door het Expertisecentrum O&O Monitoring (ECOOM).⁵

4.4.2 PRODUCT- EN PROCESINNOVATIE IN VLAANDEREN

Bijna de helft van alle Vlaamse ondernemingen blijkt innovatief te zijn in product- en/of processinnovatie over de periode 2010-2012 zoals wordt getoond in de onderste balk van **Figuur 4.14**.⁶ Uit **Figuur 4.14** kunnen we ook afleiden dat de meest innovatieve sector de 'Chemie/Farmaceutische industrie' is.⁷

Figuur 4.15 geeft aan dat binnen de groep van innovatieve ondernemingen, het merendeel procesinnovaties introduceerde, naast het al dan niet introduceren van productinnovaties.

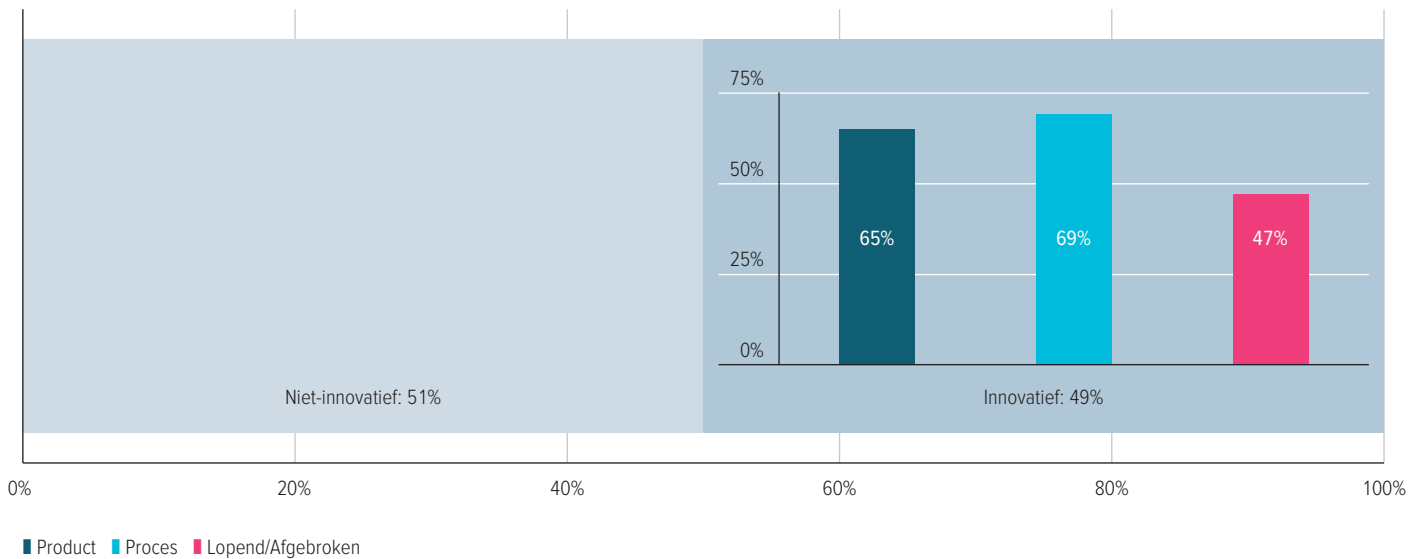
Figuur 4.14: Ondernemingen met (al dan niet voltooide) product- en/of procesinnovatie in Vlaanderen, opgedeeld volgens sector

⁵ De Vlaamse regio volgde daarvoor de methodologische aanbevelingen die Eurostat uitschreef voor het afnemen van de enquête in alle EU-lidstaten. Voor een uitgebreidere beschrijving van deze methodologie, alsook van de gebruikte NACE-sectoren en de definitie van gebruikte grootteklassen, zie het volledige rapport van de CIS2013.

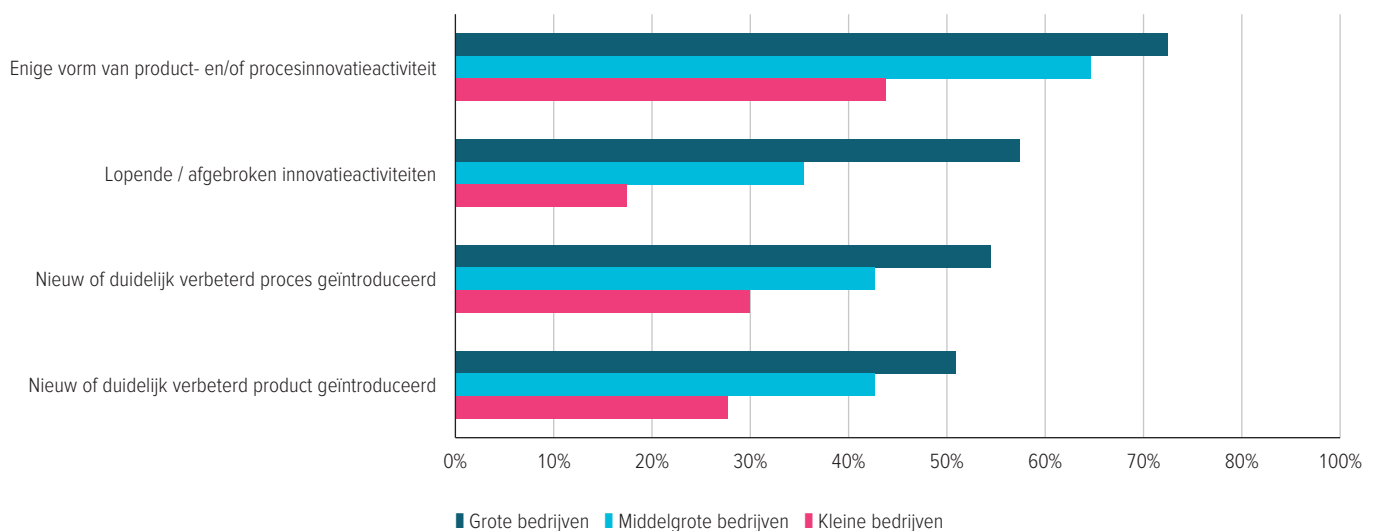
⁶ Dit wil zeggen: de onderneming heeft tussen 2010-2012 nieuwe of duidelijk verbeterde producten (goederen of diensten) op de markt gebracht of nieuwe of duidelijk verbeterde productieprocessen geïntroduceerd, inclusief methoden om producten en diensten te leveren. Ook kan de onderneming tijdens de periode van de bevraging bezig geweest zijn met deze producten of processen te ontwikkelen, zonder dat deze op het einde van de periode (2012) afgewerkt waren, of kunnen deze activiteiten tijdens de periode voortijdig stopgezet zijn.

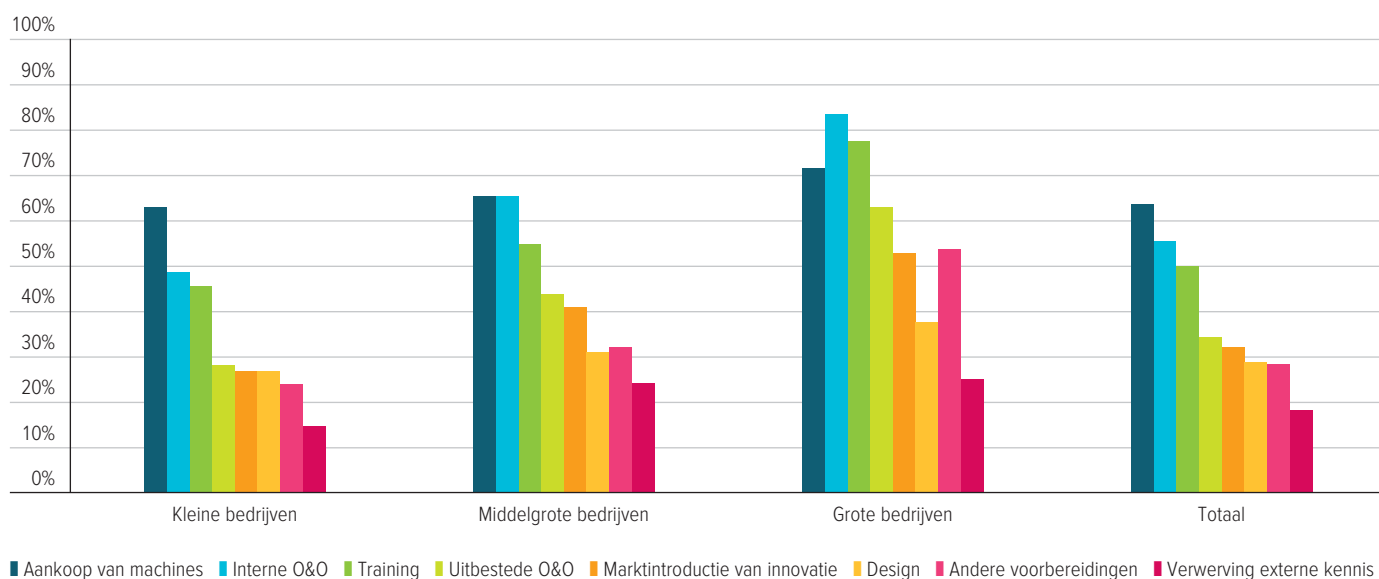
⁷ Naast product- en procesinnovatie vormen ook organisatorische innovatie en marketinginnovatie belangrijke bronnen van vernieuwing in het bedrijf. In totaal introduceerde 56% van de Vlaamse bedrijven in de periode 2010-2012 een product-, proces-, organisatorische of marketinginnovatie. Het volledige rapport van de CIS2013 geeft een gedetailleerd overzicht van de aanwezigheid van product-, proces-, organisatorische of marketinginnovaties.

Figuur 4.15: Ondernemingen met (al dan niet voltooide) product- en/of procesinnovaties in Vlaanderen

Bovendien heeft ongeveer de helft van de innovatieve ondernemingen lopende of afgebroken innovatieactiviteiten, wat dus wil zeggen dat deze bedrijven zich geëngageerd hebben in innovatieactiviteiten, maar (nog) geen succesvolle innovaties geïntroduceerd hebben.

Wanneer de algemene innovatie-statistieken verder worden opgedeeld naar grootteklasse blijkt dat vooral de grote bedrijven (al dan niet voltooide) product- en/of procesinnovaties hebben in Vlaanderen. **Figuur 4.16** toont tevens ook dat het verband tussen bedrijfsgrootte en innovativiteit zowel geldt voor product- als voor processinnovaties, alsook voor de lopende/afgebroken innovatie-activiteiten.

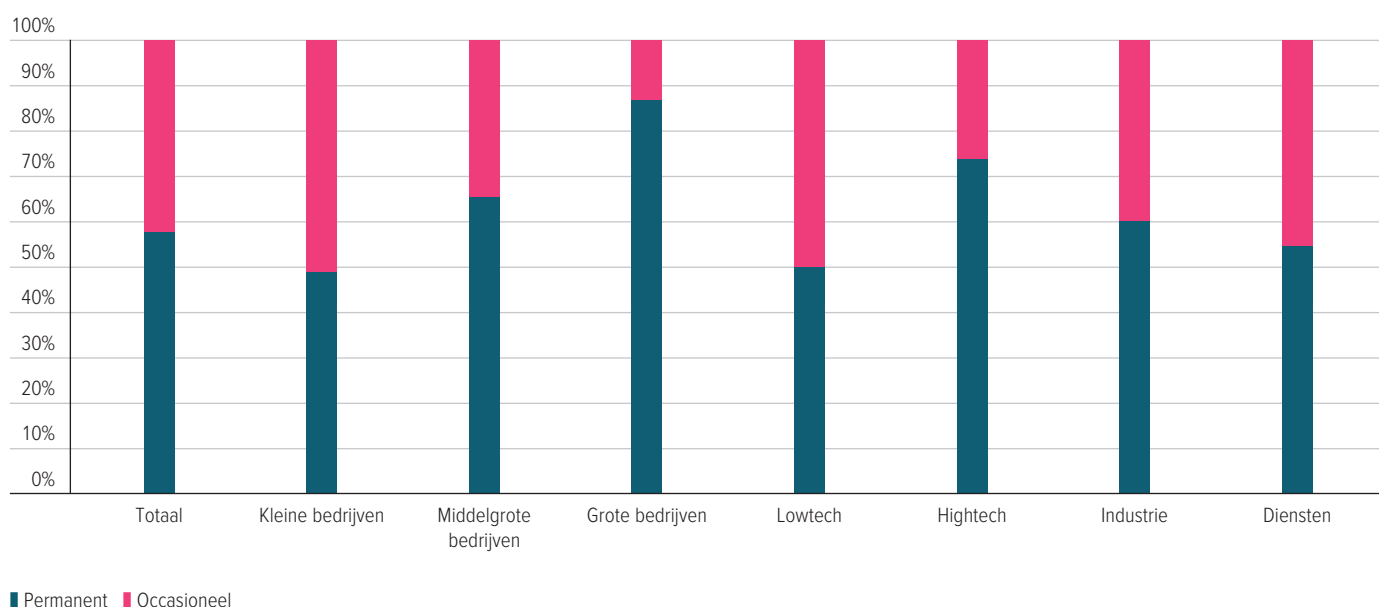
Figuur 4.16: Vlaamse bedrijven die een innovatie geïntroduceerd hebben, opgedeeld volgens grootteklasse

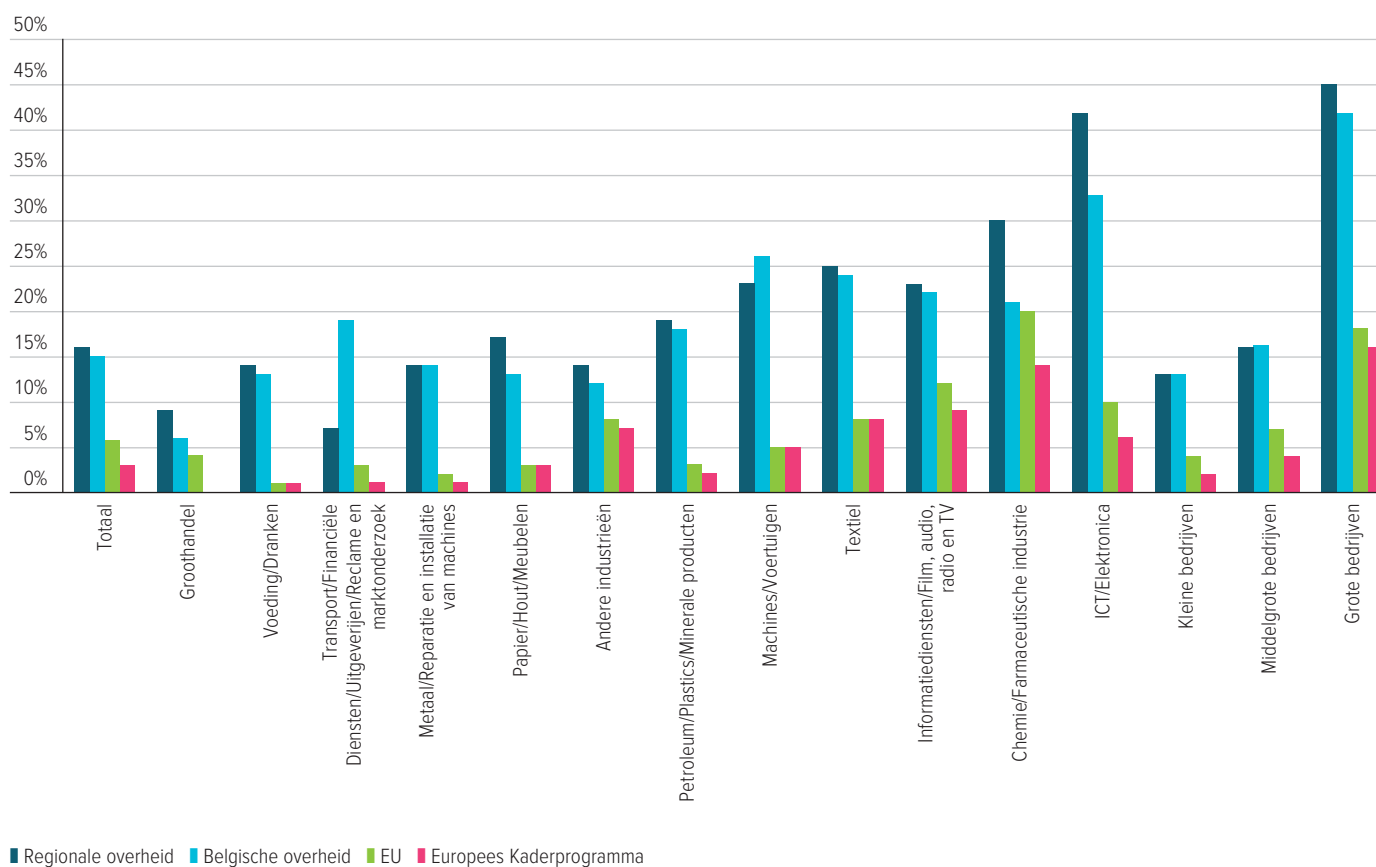
Figuur 4.17: Innovatieactiviteiten, opgedeeld naar ondernemingsgrootte

Activiteiten voor product- en procesinnovaties omvatten een brede waaier van operationele engagementen, gaande van O&O (intern verricht of uitbested) tot de aankoop van uitrusting en kennis op de markt. **Figuur 4.17**, die het belang van deze verschillende activiteiten weergeeft voor de populatie van bedrijven, toont opnieuw aan dat grote bedrijven over het algemeen meer actief zijn over de verschillende modi van uitvoering van innovatie-activiteiten heen dan kleine en middelgrote bedrijven.

4.4.3 ONDERZOEK EN ONTWIKKELING (O&O)

Deze sectie gaat dieper in op innovatieve ondernemingen die intern aan O&O doen. **Figuur 4.18** toont dat de meeste bedrijven dit op permanente wijze doen. Enkel binnen de groep van kleine bedrijven en binnen de lowtech bedrijven doet amper de helft op permanente wijze aan O&O. Het aandeel van occasionele O&O-actieve ondernemingen daalt naarmate de focus verschuift naar grotere of hightech bedrijven. Verder toont **Figuur 4.18** dat bedrijven binnen de industrie iets meer dan die binnen dienstensectoren op permanente wijze aan interne O&O doen.

Figuur 4.18: Aard van de O&O activiteiten van de innovatieve ondernemingen

Figuur 4.19: Publieke financiering van innovatieve ondernemingen

4.4.4 PUBLIEKE FINANCIERING VAN PRODUCT- EN PROCESINNOVATIES

Een deel van de innovatieve ondernemingen kon over de periode 2010-2012 beroep doen op financiële ondersteuning door de overheid. **Figuur 4.19** geeft weer in welke mate de innovatieve ondernemingen van verschillende bronnen van publieke financiering gebruik maakten, over alle bedrijven heen en opgedeeld naar sector en grootte. In het algemeen blijkt dat de bedrijven, ongeacht hun sector of grootteklasse, het meest beroep deden op financiering van de regionale en/of Belgische overheid. Opnieuw valt op dat de grootteklassen gecorreleerd zijn met de mate waarin beroep wordt gedaan op publieke financiering.⁸

4.4.5 ACTOREN IN HET INNOVATIEPROCES VAN DE ONDERNEMING

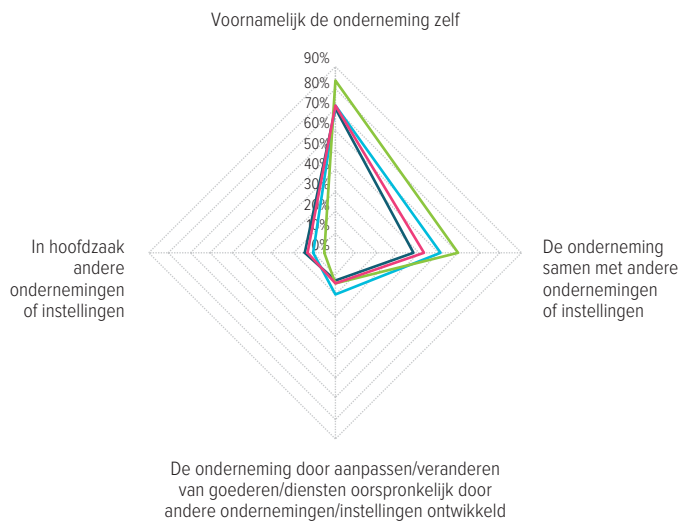
Figuur 4.20 en **4.21** geven weer welke actoren betrokken waren in het innovatieproces van de onderneming voor respectievelijk product- en procesinnovaties. Voor beide types van innovaties zien we duidelijk dat ondernemingen voornamelijk aangeven hun innovaties zelfstandig te hebben ontwikkeld. Daarnaast komt ook samenwerking met andere ondernemingen frequent voor, hetgeen het belang van andere organisaties in het innovatieproces bevestigt.

4.4.6 CONCLUSIE

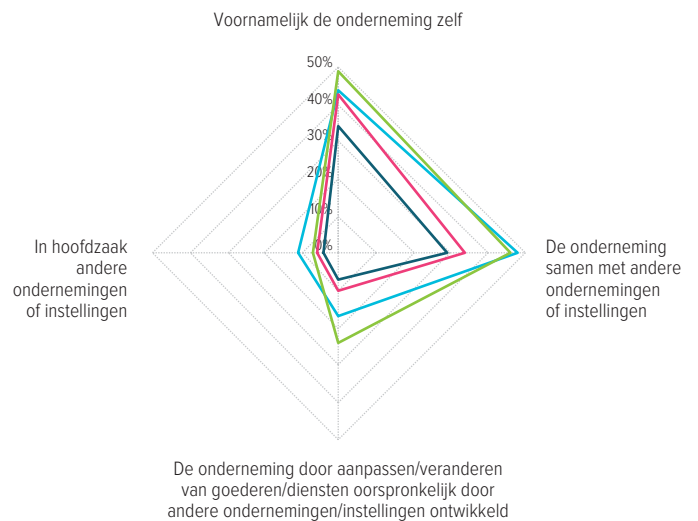
In dit overzicht werden de CIS2013-resultaten samengevat in een aantal kerntabellen. De innovatiegraad inzake product- en/of procesinnovatie van de Vlaamse bedrijfs wereld bedraagt 49%. 56% van de Vlaamse bedrijven introduceerde product-, proces-, organisatorische of marketinginnovaties. In beide gevallen ligt de innovatiegraad iets lager dan bij de CIS2011. Wanneer we deze resultaten echter in een internationaal perspectief plaatsen (**Figuur 4.22**) zien we dat Vlaanderen goed blijft scoren ten opzichte van het EU28 gemiddelde.

⁸ Noteer wel dat het hier gaat om percentages van respondenten en niet over aantallen projecten, noch over de hoeveelheid middelen die met die projecten door hen verworven worden.

Figuur 4.20: Wie heeft de nieuwe of duidelijk verbeterde producten ontwikkeld?

Figuur 4.21: Wie heeft de nieuwe of duidelijk verbeterde processen ontwikkeld?

Figuur 4.22: Internationale vergelijking van bedrijven die een proces-/product-/organisatorische-/marketinginnovatie introduceerden

